

POSTANOWIENIE

Dnia 3 lutego 2005 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Andrzej Kijowski

w sprawie z powództwa Z.D.
przeciwko Wyższa Szkoła Humanistyczna w [...] w likwidacji
o przywrócenie do pracy i ustalenie,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 3 lutego 2005 r.,
kasacji powoda od wyroku Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w .
z dnia 23 kwietnia 2004 r., sygn. akt IV Pa .../04 2 t.,

- 1) odmawia przyjęcia kasacji do rozpoznania**
- 2) zasądza od powoda na rzecz strony pozwanej kwotę 2000 zł
(słownie złotych: dwatysiące) tytułem częściowego zwrotu
kosztów postępowania kasacyjnego.**

U z a s a d n i e n i e

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w E., po ponownym rozpoznaniu sprawy Z. D. przeciwko Wyższej Szkole Humanistycznej w likwidacji, wyrokiem z dnia 23 kwietnia 2004 r. oddalił apelację powoda od wyroku Sądu Rejonowego – Sądu Pracy w E. z dnia 5 marca 2001 r. , na mocy którego tytułem odszkodowania zasądzono na jego rzecz od pozwanego kwotę 19.429,77 zł i oddalono powództwo w zakresie ustalenia nieważności odwołania powoda ze

stanowiska rektora pozwanej uczelni. W motywach tego rozstrzygnięcia Sąd Okręgowy powołał się na poniższe ustalenia faktyczne.

Skarżony wyrok na skutek rozpoznania kasacji wniesionej przez powoda i uchylenia wyroku Sądu Okręgowego z dnia 28 czerwca 2001 r. oddalającego jego apelację zapadł w następującym stanie faktycznym. Wyższa Szkoła Humanistyczna została założona przez B/ Wyższą Szkołę Humanistyczną w K/ i w dniu 30 grudnia 1999 r. wpisana do rejestru uczelni niepaństwowych. Kanclerz B/Szkoły Humanistycznej powołał powoda z dniem 30 listopada 1999 r. na funkcję rektora pozwanej szkoły. Zgodnie z § 25 jej statutu, pierwszy rektor uczelni jest powoływany przez założyciela na okres jednego roku. Jednocześnie w okresie od 1998 r. do 2002 r. powód był radnym miasta E. W dniu 28 marca 2000 r. została pomiędzy B.Wyższą Szkołą Humanistyczną (w skrócie: BWSH) w K. a Przedsiębiorstwem Handlowym „A.” Spółka z o.o. w E. zawarta umowa, której przedmiotem była cesja praw i obowiązków BWSH, jako założyciela pozwanej szkoły. Powód w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji konsekwentnie negował kompetencję BSWH w K. do dokonania tej czynności, początkowo opierając się na zawartej cesji praw i obowiązków założycielskich. Następnie w toku postępowania przedstawił pismo z Ministerstwa Edukacji Narodowej, z którego wynikało, że z braku odpowiedniego postanowienia w statucie BSWH, który wskazywałby jaki konkretnie organ tej uczelni jest umocowany do pełnienia funkcji założyciela, odwołanie powoda z funkcji rektora wymagało zgodnej decyzji trzech organów, to jest rektora, kanclerza i senatu BSWH.

Sąd Najwyższy uchylając pierwszy wyrok Sądu Okręgowego z dnia 28 czerwca 2001 r. stwierdził, że cesja, na którą powołuje się powód była niedopuszczalna, albowiem mogła ona dotyczyć jedynie praw i zobowiązań wynikających ze stosunków prawa cywilnego. Tymczasem prawa i obowiązki założyciela niepaństwowej szkoły wyższej nie wynikają z przepisów prawa cywilnego, lecz z prawa publicznego. W tym świetle sformułowany przez powoda zarzut nieważności odwołania go ze stanowiska rektora nie może zostać uwzględniony. Poza tym Sąd Najwyższy uznał, że strony nie łączył stosunek pracy na podstawie aktu powołania, ale powstały w wyniku zawarcia umowy o pracę.

Przy ponownym rozpoznawaniu sprawy Sąd Okręgowy skoncentrował się zatem wyłącznie na ustaleniu okoliczności towarzyszących odwołaniu powoda z funkcji rektora, albowiem zgodnie z art. 393¹⁷ k.p.c. został on związany wykładnią prawa dokonaną przez Sąd Najwyższy. Skoro jednak pozwany pracodawca został przez organ założycielski (BWSH) postawiony w stan likwidacji, to wytworzyła się nowa sytuacja procesowa, w której należało oceniać zasadność zarzutów apelacyjnych, jak i zakres sformułowanych w niej wniosków. Sąd Okręgowy podkreślił, że w trakcie ponownego badania sprawy, powód wykazał całkowitą bierność procesową, nie widząc konieczności odniesienia się do wezwania o wskazanie zakresu aktualnych roszczeń, złożenia wniosków dowodowych, jak i uczestnictwa w rozprawie apelacyjnej, na którą został wezwany. W świetle zaprezentowanej wykładni Sądu Najwyższego, roszczenie powoda o ustalenie na podstawie art. 189 k.p.c. nieważności odwołania z funkcji rektora nie mogło zostać uwzględnione z braku możliwości „przywiązania sankcji nieważności do oświadczenia woli w przedmiocie odwołania złożonego przez osobę nieupoważnioną”. Mając zaś względzie konieczność zrealizowania wytycznych zawartych w uzasadnieniu wyroku kasacyjnego, Sąd Okręgowy ograniczył się do przesłuchania D.M. - byłego kanclerza BSWH. Z zeznań tych wynika, że działała ona „w realiach, w których jakakolwiek dalsza współpraca pomiędzy założycielem a powodem nie była możliwa. Tak też zamierzonym celem odwołania z funkcji rektora było przerwanie stosunku pracy i definitywne zakończenie jakiejkolwiek współpracy z powodem, który w ocenie BSWH działał i nadal działa na szkodę założyciela pozwanej uczelni.” Skutkiem przyjęcia przez Sąd Najwyższy, że strony łączyła umowa o pracę jest uznanie, że do jego ustania doszło wskutek rozwiązania umowy o pracę bez zachowania okresu wypowiedzenia. Tym samym roszczenia powoda wynikały z art. 56 i nast. k. p. Biorąc zaś pod uwagę, że Sąd pierwszej instancji zasądził na jego rzecz stosowne odszkodowanie, jego roszczenie dotyczące ustalenia nieważności odwołania zostało oddalone. Sąd Okręgowy uwzględnił, że w toku sprawy ogłoszono upadłość pracodawcy. Uznał więc na podstawie art. 56 § 2 k.p. w zw. z art. 45 § 3 k.p., że niemożliwe jest uwzględnienie żądania powoda odnośnie do przywrócenia go do pracy.

Kasację od tego wyroku wniosła strona powodowa. Zaskarżając go w całości, zarzuciła naruszenie przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na wynik postępowania – art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 328 § 2 i w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. wyrażające się w zaniechaniu dokonania właściwej oceny materiału dowodowego zebranego w sprawie. Poza tym skarżący zarzucił naruszenie prawa materialnego, art. 41¹ § 1 k.p. w związku z art. 56 § 2 k.p. wyrażające się w błędnej wykładni, polegającej na przyjęciu, że „możliwe jest odszkodowanie zamiast przywrócenia do pracy na tej podstawie, że pracodawca ogłosił likwidację, podczas gdy w rzeczywistości możliwość taka istniałaby jedynie w sytuacji, gdyby niezgodne z prawem rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia względnie niezgodne z prawem lub nieuzasadnione wypowiedzenie umowy nastąpiło po ogłoszeniu likwidacji”. Na tej podstawie skarżący domagał się zmiany kwestionowanego orzeczenia, względnie jego uchylenia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania. Skarżący wskazał na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, wyrażającego się w wątpliwości, czy przepis art. 41¹ § 1 k.p. dotyczy wyłącznie stanów faktycznych powstałych po dniu ogłoszenia likwidacji czy upadłości, czy też dotyczy on sytuacji, w których wypowiedzenie umowy o pracę nastąpiło przed tym zdarzeniem. Kwestia ta – ma jego zdaniem – istotne znaczenie dla ustalenia zakresu roszczeń pracownika z tytułu niezgodnego z prawem lub nieuzasadnionego rozwiązania umowy o pracę bez wypowiedzenia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja nie zasługuje na przyjęcie do rozpoznania. Zgodnie z art. 393 k.p.c., jeżeli zaskarżone orzeczenie w sposób oczywisty nie narusza prawa ani nie zachodzi nieważność postępowania (§ 2), to Sąd Najwyższy może odmówić przyjęcia kasacji do rozpoznania, gdy w sprawie nie występuje istotne zagadnienie prawne, nie istnieje potrzeba wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, a ponadto gdy kasacja jest oczywiście bezzasadna (§ 1).

W rozpatrywanej sprawie nie zachodzą okoliczności wymienione w art. 393 § 2 k.p.c., a rozpatrzenie sprawy pod kątem okoliczności z § 1 tego przepisu uzasadnia odmowę przyjęcia kasacji do rozpoznania.

Wprawdzie wnoszący kasację sugeruje, że na jej tle występuje istotne zagadnienie prawne, wyrażające się w konieczności rozważenia, czy przepis art. 41¹ § k.p. dotyczy wyłącznie stanów faktycznych powstałych po dniu ogłoszenia likwidacji lub upadłości, czy też dotyczy on sytuacji, w których do wypowiedzenia umowy o pracę doszło przed takim zdarzeniem, lecz zagadnienie to nie dotyczy rozpoznawanej sprawy. Istota sporu sprowadza się bowiem do rozważenia okoliczności związanych z odwołaniem powoda z zajmowanego stanowiska oraz zasadnością ewentualnego przywrócenia do pracy, o którym sąd orzeka biorąc, pod uwagę okoliczności występujące w chwili zamknięcia rozprawy (por. wyrok SN z dnia 25 stycznia 2001 r., I PKN 206/00, OSNAP z 2002 r. nr 19, poz. 460). Prowadzi to do wniosku, że Sąd drugiej instancji był nie tylko uprawniony do uwzględnienia okoliczności związanych z likwidacją pozwanego, ale na podstawie art. 56 § 2 k.p. w zw. z art. 45 § 3 k.p. wręcz obowiązany do orzeczenia o odszkodowaniu, jeżeli uznał, że roszczenie powoda jest uzasadnione. W tym świetle skarżący nie wskazał istotnego zagadnienia prawnego, które skądinąd konkretyzuje się w tym, że powinno mieć znaczenie dla rozwoju prawa lub charakter precedensu dla rozstrzygania innych podobnych spraw.

W niniejszej sprawie Sąd Najwyższy nie dopatruje się również nieważności postępowania, albowiem powód nie był pozbawiony możliwości obrony swoich praw. Nie może być również mowy o oczywistości naruszenia prawa przez Sąd Okręgowy, albowiem przesłankę tę można potwierdzić wyłącznie wówczas, gdy naruszenie prawa jest „stwierdzalne” bez potrzeby wnikliwego badania sprawy (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2001 r., III CZP 49/00). W przedmiotowym stanie faktycznym warunek ten również nie został spełniony.

Z powyższych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 393⁷ § 1 w związku z art. 393 k.p.c. orzekł jak w sentencji.